

MAREA EXPOZIȚIE MOZART ANUL 1991

F. Murray Abraham (al doilea din stînga) în *Amadeus* de Milos Forman

Aniversăm în 1991 bicentenarul morții lui Mozart. Născut Johannes Chrysostomus Wolfgangus Theophilus. Mult mai tîrziu dăruindu-i-se și atît de cunoscutul azi *Amadeus*. Care l-a impus și-mai și-mai după filmul lui Forman. Să recunoaștem: există azi mai mulți cinefili decît melomani. Trist, dar adevărat. Și apoi. În loc să mergem la integrala cvartetelor în interpretarea celei mai bune formații camerale din țară la această oră (*Voces*, din Iași), stăm încremeniți, hipnotizați și prostiți la toate ineptiile oferite de Televiziune. În loc să ne refacem sufletește cu sonate pentru pian, concerte pentru vioară, atîtea lucrări instrumentale sau vocal-simfonice, de la *Für Elise* la *Requiem*-ul final, noi facem mărunt din buze sau ne extaziem la nume precum Gh. Dumitrașcu, Romulus Vulpescu, Radu Ceantea sau Dan Iosif! Departe de a incrimina activitatea politică - toți o practicăm, chiar și atunci cînd cu o vigoșenie demnă de cauze mai bune țipăm că nu ne interesează și-i trimitem pe scriitorii să-și vadă de "uneltele" (!) lor - sîntem obligați să recunoaștem apetitul scăzut pentru arte și muzică. De ce oare? Explicații s-ar găsi, justificări se pot

aduna. Și, dincolo de ele? Dincolo de inteligența noastră transformată în șmecherie - trăim într-o lume în care bulevardul eroilor se numește Av(en)ida Dollars! - e multă uscăciune, lipsă de afect, emoție și sensibilitate. "Cam cît cîștigi pe articole?", mă întrebă zglobiu un fost prieten transformat, din păcate, în cunoștință întîmplătoare. Atît a avut să-mi spună după jumătate de an de ne-vedere. Ce să-i răspunzi? Cum să-l convingi că a asculta integrala lucrărilor pentru pian cu Glenn Gould e un act ce nu poate fi evaluat nici în lei, nici în valută convertibilă. Că a frecventa o expoziție, a privi un tablou sau a cumpăra bilete la operă nu este doar un gest monden: priviți-mă, sînt și eu aici. "la te uită ce rochie și-a făcut și madam Icsulescu..." Mozart. La radio, la operă, în presă apar atîtea concerte, articole, cărți despre maestrul de la Salzburg. Și de la Viena. Și de la Praga. Mozart e azi al tuturor. Oricine poate fi emoționat de lucrările lui. Din Borneo pînă în Mato Grosso. Lévy-Strauss chiar pomenește de un experiment cînd sălbatici dintr-un trib xuaca au ascultat cu emoție și înfrigurare înregistrări cu Bach și Mozart. Să ne închipuim așa ceva la București. Vă imaginați un lot de "cetățeni onorabili" puși pe căpățuială și afaceriik -

negustoria, la noi cel puțin și pînă acum de fapt, se numește speculă! - dis-puși să asculte două-trei ore de Mozart? Dume-nezeule, ce spectacol, ce plictiseală, ce nervi, ce înjurături. Ca delincvenții de circulație obligați să vadă la sediul poliției filme educativ- documentare. Și atunci, fără deschidere pentru muzică (și artă în general!), cum să credem că putem arăta altfel decît sîntem? Am ajuns să nu mai avem loc de Andrei Șerban, în schimb orice tucuriu care ne oferă mititei cîștigă aplauzele noastre la scenă deschisă. Trimitem tinere talente actoricești la specializare în vechi centre de cultură și apoi dăm din umeri că n-avem cu ce să le plătim. Ne-am lungit cu vorbe și gînduri amare. Cei care ne trimit la artă ca să nu ne "ocupăm" cu prea multă politică greșesc de două ori. În primul rînd nu înțeleg ce este arta - fără viață interioară rămîne o activitate de umplut timpul -, iar apoi nici politica (în termeni simplifcatori). Frămîntările suflotești ca și exercițiile minții sînt un tot greu de separat. De aceea avem nevoie de Mozart. Chiar și după două sute de ani de la moarte. Fără muzică devenim mai săraci. Rezultatele le trăim zi de zi și sînt la îndemîna tuturor.

BEDROS HORASANGIAN